

## Önellenőrzés

Az önellenőrzés adózási jog, sajátos lehetőség, amelyre az adózó önadózás esetén jogosult. Az önellenőrzés joga az önadózásból következik, ha ugyanis az adózónak saját magának kell megállapítania és bevallania az adóját és költségvetési támogatását, akkor nem zárható el attól a lehetőségtől, hogy tévedését utóbb korrigálja. Az önellenőrzés lehetőségével érdemes élnie az adózónak, mert ezzel mentesül a súlyosabb jogkövetkezmények alól. Gyakorlatilag az önellenőrzés nem más, mint a bevallott adó helyesbítése.

### Az önellenőrzés

- a) az adóalap, a feltárt adó, költségvetési támogatás és ha a törvény előírja, az önellenőrzési pótlék megállapítása,
- b) a helyesbített adóalap, a helyesbített adó, költségvetési támogatás, valamint a pótlék bevallása
- c) és egyidejű megfizetése, illetőleg az adó, költségvetési támogatás igénylése.

### 1) Az önellenőrzés teljesítése, feltételei

Önellenőrzéssel az adóalapot, az adót, a költségvetési támogatást a kötelezettség eredeti időpontjában hatályos szabályok szerint, a helyesbítendő adóra előírt bevallási időszakra az adómegállapításhoz való jog elévülési idején belül lehet helyesbíteni, akkor is, ha az adott adónem időközben megszűnt és az azt megalapozó anyagi jogszabályok már nincsenek hatályban. Kizárólag a már benyújtott adóbevallás helyesbíthető önellenőrzéssel, csak az adóbevallás benyújtására előírt határidőt követően.

A helyesbített adóalapot, adót és költségvetési támogatást a helyesbítéstől számított **15 napon** belül az erre a célra szolgáló nyomtatványon kell bevallani, a feltárt adókülönbözetet befizetni, illetve a 15. nap után nyílik meg a lehetőség az adózót megillető adókülönbözet visszaigénylésére. A magánszemély a jövedelemadójának önellenőrzését a helyesbítést tartalmazó önellenőrzési lap benyújtásával teljesíti. Nem minősül szabályosan teljesített önellenőrzésnek, ha a helyesbített kötelezettség bevallása nem történik meg, vagy nem az előírt nyomtatványon, önellenőrzési lapon történik.

Önellenőrzéssel csak azt az adót, költségvetési támogatást lehet helyesbíteni, amely helyesbítésének összege az 1000 forintot, a magánszemély személyi jövedelemadója, egészségügyi hozzájárulása és a helyi adó esetében a 100 forintot meghaladja. Az összeghatárokat adónként és bevallási időszakonként külön-külön kell figyelembe venni. A helyesbített adót, a költségvetési támogatást és a megállapított önellenőrzési pótlékot a helyesbített összeg és a pótlék bevallásával egyidejűleg kell megfizetni.

Az önellenőrzés feltételei:

*a) a tévedés feltárása és annak nyilvántartásba vétele;*

Az önellenőrzéssel feltárt adót és költségvetési támogatást – a magánszemély jövedelemadója kivételével - a feltárás időpontjában nyilvántartásba kell venni.

A nyilvántartásnak minimálisan tartalmaznia kell a következőket:

- az eredeti bevallási kötelezettség törvényben meghatározott határnapja,
- a helyesbítés (nyilvántartásba vétel) időpontja,
- a helyesbítéssel érintett adónem/támogatásnem megnevezése,
- a helyesbített adó, költségvetési támogatás alapja,
- a helyesbített adó, költségvetési támogatás összege,
- a bevallás benyújtására előírt határnapot követő első naptól a nyilvántartásba vételig eltelt napok száma,
- önellenőrzési pótlék napi mértéke,
- önellenőrzési pótlék összege,
- önellenőrzés azon összege, amit az önellenőrzés eredményeként az adózónak pénzügyileg rendezni kell.

A nyilvántartáshoz mellékelni kell

- a helyesbítés szöveges indokolását,
- az önellenőrzési pótlék számításának levezetését.

A nyilvántartást és a helyesbítés bizonylatait az elévülési időn belül meg kell őrizni. Ez azért szükséges, hogy az önellenőrzési szándék más személy, így a hatóság számára is megismerhető, tehát az önellenőrzés korábbi tényleges megtörténte ellenőrizhető legyen.

A személyi jövedelemadó esetében nyilvántartásba vételi kötelezettség nincsen, emiatt a bizonyíthatóság minimális feltétele az önellenőrzési lap benyújtása. A bevallással, önellenőrzéssel kapcsolatos bizonylatait a magánszemélynek is meg kell őriznie az elévülési időn belül.

Az adóhatóság az önellenőrzési nyilvántartást csak ellenőrzési eljárás keretében vizsgálhatja, az önellenőrzési nyilvántartást az adózónak az önellenőrzéshez nem kell csatolnia.

b) az eredetileg tévesen bevallott adó (kölségvetési támogatás) megállapítása;

c) a megállapított adó (jogosulatlanul igénybe vett kölségvetési támogatás) bevallása,  
illetve a kölségvetési támogatás (adó) igénylése;

d) a bevallással egyidejűleg az esetleges pótlólagos fizetési kötelezettség teljesítése.

Amennyiben az önellenőrzés pótlékfizetési kötelezettséggel is jár, az önellenőrzés akkor fejeződik be, ha az adózó az adó, támogatás összegén kívül a pótlékot is megállapítja és egyidejűleg meg is fizeti.

Használandó nyomtatványok:

- Amennyiben az adózó a 2007. december 31-éig terjedő adómegállapítási időszakra benyújtott bevallások tekintetében szeretne önellenőrzést benyújtani, az önellenőrzés az e célra készített, a kereskedelmi forgalomban kapható formanyomtatványon történik: '31-es általános önellenőrzési lapon és a '35-ös önellenőrzési lapon (magánszemélyek személyi jövedelemadója, az egyéni vállalkozó saját járuléka, a járulékfizetési felső határt meghaladóan levont egészségbiztosítási és nyugdíjjárulék, valamint az egészségügyi hozzájárulás).

A magánszemélyeknek teljesített kifizetésekkel juttatásokkal összefüggő adóról, járulékokról és egyéb adatokról szóló '08. számú bevallásban szereplő adatok helyesbítésére a '08 számú bevallás szolgál. Ugyanakkor a '08-as bevalláson szereplő kötelezettségek önellenőrzése, amennyiben a kötelezettség 2006. április 1. előtt keletkezett, és az eredeti kötelezettség bevallására a '01-es vagy a '081-es nyomtatványon került sor, a 0731-es nyomtatványon hajtható végre. 2006. és 2007. években benyújtott bevallásokban elkövetett tévedések önellenőrzését nem ezen, hanem időszaktól függően a 0608, 06082, 06083, 06084, illetve a 0708. számú bevalláson kell teljesíteni.

- 2008. január 1-jétől kezdődő adómegállapítási időszak önellenőrzésére az adott időszakra vonatkozó bevallási nyomtatványt kell használni az önellenőrzés benyújtásához is, az önellenőrzést jelölni kell a főlapon, az erre szolgáló helyen, pl. ha a 0853-as bevallását szeretné önellenőrizni, akkor ezt a 0853-as bevallási nyomtatvány megfelelő kitöltésével teheti meg.

Fenti nyomtatványok, az azokat kitöltő, ellenőrző programok, a kitöltési útmutatók az APEH honlapjáról, [www.APEH.hu](http://www.APEH.hu) letölthetőek.

Természetesen az önellenőrzést - mint minden más bevallást – az adózón kívül annak meghatalmazottja, megbízottja is benyújthatja, az önellenőrzést adótanácsadó, adószakértő, okleveles adószakértő ellenjegyezheti.

## 2) Az önellenőrzés korlátai

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) részletesen szabályozza az önellenőrzés korlátait, melyek a következők:

- a) Nincsen helye önellenőrzésnek, ha az adózó az adóról egyáltalán nem nyújtott be adóbevallást. Nem minősül önellenőrzésnek az, ha az adózó a határidőben be nem nyújtott adóbevallását pótolja.
- b) Az önellenőrzés korlátja az is, hogy az ellenőrzés megkezdésétől a vizsgálat alá vont adó és költségvetési támogatás - a vizsgált időszak tekintetében - önellenőrzéssel nem helyesbíthető. Az ellenőrzés az erről szóló előzetes értesítés kézbesítésétől kezdődik. Ha az adóhatóság az adózó előzetes értesítését mellőzi, az ellenőrzés a megbízólevél egy példányának átadásával vagy az általános megbízólevél bemutatásával kezdődik (ha az adózó a megbízólevél átvételét megtagadja, két hatósági tanú jelenlétében az erről szóló jegyzőkönyv felvételével és aláírásával). Az egyszerűsített ellenőrzésről pedig az adóhatóság az ellenőrzés megkezdésével egyidejűleg a megbízólevél egy példányának megküldésével értesíti az adózót.

Az adóhatósági ellenőrzés megkezdésének időpontjában folyamatban lévő önellenőrzést az adózó jogosult az önellenőrzés szabályai szerint befejezni. Folyamatban lévő önellenőrzésnek az tekinthető, ha az adózó a feltárt adót, támogatást már nyilvántartásba vette, de az önellenőrzési bevallás benyújtására nyitva álló idő (15 nap) még nem járt le.

Természetesen a vizsgálat alá nem vont adó és költségvetési támogatás (amennyiben nem áll fenn egyéb kizáró ok) önellenőrzését a vizsgálat alá nem vont időszak vonatkozásában az adóhatósági ellenőrzés nem befolyásolja, azt az adózó önellenőrizheti.

- c) Az adóhatóság által utólag megállapított adót, költségvetési támogatást az adózó nem helyesbítheti. Az adóhatóság által megállapított jogsértések és jogkövetkezmények „visszakorrigálására” nincsen lehetőség.
- d) Csak akkor kerülhet sor önellenőrzéssel történő bevallás-korrekcióra, ha az adózó adóalapját, az adót, a költségvetési támogatást nem a jogszabálynak megfelelően állapította meg vagy bevallása számítási hiba, vagy más elírás miatt az adó, költségvetési támogatás alapja, összege tekintetében hibás. Ezért nincsen helye önellenőrzésnek, ha az adózó az adóbevallás, a költségvetési támogatás igénylése során nem – rendszerint ténybeli - tévedést követett el, hanem a körülmények rossz mérlegelése vagy egyéb ok miatt nem használt ki valamely nyitva álló lehetőséget. Nincs helye ezért önellenőrzésnek, ha az adózó a törvényben megengedett választási lehetőséggel jogszerűen élt, és ezt az önellenőrzéssel változtatná meg. Az

adózó az adókedvezményt azonban utólag önellenőrzéssel érvényesítheti, illetőleg veheti igénybe.

Nincs jogszabályi lehetőség arra, hogy az adózó a bevallásának olyan adatát helyesbítse önellenőrzéssel, amely nincs közvetlen hatással sem az adó alapjára, sem annak összegére. Az adó megállapításához való jog elévülési idején belül azonban az adózó is kezdeményezheti az adóbevallás **kijavítását**, ha a bevallásban adó, adóalap, költségvetési támogatás összegét nem érintő hibát talál.

e) Nincs helye önellenőrzésnek az adó megállapításához való jog elévülése esetén. A hatályos szabályozás szerint, az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. Ez bevallások esetében – függetlenül attól, hogy az adózó az előírt kötelezettségét teljesíti vagy sem – a tárgyév december 31-étől számított 5 év. Az önellenőrzés - ha az adókülönbözlet az adózó javára mutatkozik - az elévülést megszakítja, azaz újabb 5 év kezdődik az elévülés szempontjából. Az adó megállapításához való jog elévülése - törvényben meghatározott esetekben - nyugszik, ami azt jelenti, hogy a nyugvás időtartamával az elévülési idő meghosszabbodik.

Az önellenőrzési tilalom sohasem oldódik fel. Előfordulhat azonban, hogy az adózó az adóhatósági ellenőrzés jogerős befejezését követően tár fel olyan új tény, körülményt, amely a korábbi adóellenőrzés megállapításainak megváltoztatását eredményezné. Ebben az esetben az adózó kérheti az adóhatóságtól az ellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében az adó, a költségvetési támogatás ismételt vizsgálat alá vonását. Az ellenőrzés elrendeléséről az adóhatóság határozattal dönt.

### **3) Az önellenőrzés joghatásai**

Amennyiben az adózó a helyesbített adóalapot, adót, költségvetési támogatást bevallja, olyan helyzetbe kerül, mintha eredetileg is helyes bevallást adott volna. Ebből adódóan az adóhatóság vizsgálata is az önellenőrzéssel helyesbített bevallásra terjed ki, és ehhez viszonyítva állapítja meg az esetleges adóhiányt vagy adótöbbletet. Amennyiben az adott kötelezettség ismételt önellenőrzése válik szükségessé, akkor a korábbi önellenőrzés és az eredeti bevallás már egy egységet alkotnak, tehát a változást az előzőek szerint korrigált összeghez viszonyítva kell megállapítani.

Az adózó az önellenőrzéssel megállapított helyesbített adóalap, adó, illetve költségvetési támogatás bevallásával mentesül az adóbírság, mulasztási bírság alól, a helyesbített meg nem fizetett adó, jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás, továbbá az önellenőrzési pótlék megfizetésével az önellenőrzés időpontjáig esedékes késedelmi pótlék alól.

Természetesen az adózó az adóbírság, illetve mulasztási bírság kiszabása alól csak akkor mentesül, ha a bevallás (az önellenőrzési lap/nyomtatvány) benyújtása megtörtént, a késedelmi pótlék fizetési kötelezettség alól pedig csak akkor, ha a feltárt különbözet és az esetlegesen felmerülő önellenőrzési pótlék befizetése is megtörtént.

Amennyiben az adózó az önellenőrzéssel feltárt adókülönbözetet bevallja, de az egyéb kötelezettségének nem tesz eleget, az önellenőrzést el kell fogadni, de ez egyéb szankcióval jár (az adó és az önellenőrzési pótlék meg nem fizetése esetén az eredeti esedékességtől a megfizetés napjáig a késedelmi pótlék).

Ha az önellenőrzésnek a jogszabály által előírt nyilvántartásba vétele marad el, az adminisztratív mulasztás, amely mulasztási bírsággal sújtható.

Az adó megállapításhoz és végrehajtáshoz való jog elévülését egyaránt megszakítja az önellenőrzés bevallása (bevallás napja).

A tárgyév valamely adóbevallására vonatkozó önellenőrzés nem érinti a tárgyévi adóbevallás gyakoriságát.

#### **4) Az önellenőrzési pótlék**

Az önellenőrzéshez pótlékfizetési kötelezettség kapcsolódhat. Önellenőrzési pótlékot akkor kell felszámítani az adózónak, ha az önellenőrzéssel módosított kötelezettség meghaladja az eredetileg bevallott kötelezettséget, vagy a bevallott támogatási igényjogosultság az önellenőrzés eredményeként csökken. Ellenkező esetben - az adózó javára mutató önellenőrzés esetén - pótlékot nem kell felszámítani.

Az önellenőrzési pótlékot adónként, illetve költségvetési támogatásonként a bevallott és a helyesbített adó, illetve költségvetési támogatás összegének különbözete után kell fizetni. Az önellenőrzési pótlék megállapítása önadózással, hatósági aktus nélkül történik. Az önellenőrzési pótlékot a bevallás benyújtására előírt határidő leteltét követő első naptól a helyesbítés nyilvántartásba történő feljegyzésének napjáig, személyi jövedelemadó esetén az önellenőrzési lap benyújtásáig kell felszámítani. (Amennyiben adózó adójáról és költségvetési támogatásáról az Art. 1. számú melléklet B) pontjában meghatározott határidő utolsó napja előtt nyújtotta be bevallását, akkor is csak önellenőrzéssel helyesbítheti bevallását, az önellenőrzési pótlékot azonban a bevallás benyújtására előírt határidőt követő első naptól kell felszámítani.)

A pótlék összegének téves megállapítása önmagában is okot adhat önellenőrzésre, és a helytelenül megállapított pótlék korrekciójára. Az önellenőrzési pótlék megállapítása más jogkövetkezményektől eltérően önadózással, hatósági aktus nélkül történik.

## **Mértéke:**

Az önellenőrzési pótlék mértéke a késedelmi pótlék mértékéhez igazodik.

a) Abban az esetben, ha adózó első alkalommal helyesbíti egy adott bevallás adott kötelezettségét vagy támogatását, akkor az önellenőrzési pótlék mértéke az egyébként felszámítandó késedelmi pótlék 50 %-a, ugyanazon bevallás ugyanazon kötelezettségének vagy támogatásának ismételt önellenőrzése esetén az önellenőrzési pótlék mértéke a késedelmi pótlék 75 %-a. Nincs annak jelentősége, hogy esetlegesen a korábbi önellenőrzésnél nem kellett önellenőrzési pótlékot fizetnie adózónak.

(A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része, tehát a pótlékköteles időtartam minden napjára az ezen a napon érvényes jegybanki alapkamat figyelembevételével kell kiszámolni. Az egy napra jutó pótlék mértékét 3 tizedes jegy pontossággal - kerekítés nélkül, a további tizedeseket elhagyva - kell kiszámítani és ezzel a mértékkal kell az önellenőrzési pótlék összegét megállapítani. A jegybanki alapkamat mértékét a Magyar Nemzeti Bank rendeletben határozza meg, amit közzétesz a Magyar Közlönyben, de a jegybanki alapkamat mértékének változásai megtalálhatók az APEH honlapján is.)

b) Az önellenőrzési pótlék 5000, illetve magánszemély esetén 1000 forint olyan esetekben, amikor az önellenőrzés során az adóalapot módosítani kell, de ez mégsem jár pótlólagos adófizetési kötelezettséggel, mert az adózó a bevallottnál több adót fizetett az eredeti esedékesség időpontjában. Ennek oka, hogy tényleges befizetési kötelezettség nem keletkezik, a tételesen meghatározott pótlék egyfajta jogkövetkezmény-átalány.

c) Speciálisan alakul az általános forgalmi adó esetében az önellenőrzési pótlék fizetési kötelezettség. Amennyiben az önellenőrzés pótlólagos adófizetési kötelezettséget azért nem eredményez, mert a bevallani és megfizetni elmulasztott adó a következő elszámolási időszakban levonható adónak minősült volna, az önellenőrzési pótlék összege nem haladhatja meg a két bevallás közötti időre felszámítható késedelmi pótlék összegét. Ugyanilyen szabályok alapján kell megállapítani az önellenőrzési pótlékot akkor is, ha a termékimportot terhelő általános forgalmi adót az adózó az adólevonási jog keletkezését követően, de az előző adómegállapítási időszakra vonatkozó adóbevallásban szerepeltette előzetesen felszámított levonható adóként.

d) Amennyiben több egymást követő elszámolási időszak általános forgalmi adó bevallását azért kellett önellenőrizni, mert az előző vagy korábbi elszámolási időszak téves bevallása miatt a göngyöltett levonható, de vissza nem igényelhető adó összegét az adózó helyesbítette, az önellenőrzési pótlék alapja az első téves adóbevallásban feltárt különbözet.

### **Nem kell önellenőrzési pótlékot fizetni:**

- ha a helyesbítés az adó visszatérítése iránti igénnyel jár,
- ha a munkáltató vagy kifizető késedelmes vagy hibás igazolása miatt az adózó bevallását önellenőrzéssel helyesbíti,
- ha a munkáltató (kifizető) az elektronikus havi adó- és járulékbevallást a magánszemély hibás nyilatkozata miatt önellenőrzéssel helyesbíti.

Az önellenőrzési pótlék alapját nem csökkenti az ugyanazon időpontban másik adóbevallási időszakra vonatkozóan vagy más adóban, támogatásban feltárt adótöbblet összege.

Az egyes adónemekhez tartozó, forintban megállapított önellenőrzési pótlék együttes összegét (a magánszemély saját személyi jövedelemadó-bevallásának önellenőrzéssel történő helyesbítésének kivételével) az általános szabályok szerint 1000 forintra kerekítve kell az adózónak a bevallásban szerepeltetnie.

Magánszemély saját jövedelemadó-bevallása önellenőrzéssel történő helyesbítése esetén a megállapított önellenőrzési pótlékot kerekítés nélkül, forintban kell bevallani és megfizetni.

A téves összegben bevallott önellenőrzési pótlékot az adózó önrevízióval helyesbítheti.

Az önellenőrzési pótlék kivételes méltányosságból kérelemre mérsékelhető, ha megállapítható, hogy az adózó az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel járt el.

### **5) Munkáltató / kifizető által benyújtott bevallás önellenőrzésének speciális szabályai – a magánszemély kivételes önellenőrzési kötelezettsége**

A munkáltató, a kifizető és az adóbeszedésre kötelezett maga köteles a kötelezettségei teljesítése során elkövetett tévedését korrigálni az általános szabályok szerint.

A munkáltató által megállapított jövedelemadót mégis a magánszemélynek kell önellenőrzéssel helyesbítenie, ha

- a munkáltatóhoz adómegállapításra jogosító nyilatkozatot jogszerűen nem tehetett volna,
- adókedvezményét az igazolás késedelmes benyújtása vagy annak elmaradása miatt a munkáltató nem vette figyelembe.



Amennyiben a munkáltató objektív okok miatt nem tudja módosítani az adómegállapítását, mert

- a magánszemély már nem áll munkaviszonyban az adót megállapító munkáltatóval, vagy
- a magánszemély a munkáltatói adómegállapítást önellenőrzéssel helyesbítette, és erről nyilatkozott a munkáltatójának, vagy
- a magánszemély adóját a magánszemély halálára tekintettel az adóhatóság állapította meg,

a munkáltató a feltárt adókülönbözetet a feltárás időpontjában nyilvántartásba veszi és az adókülönbözlet összegéről - a magánszemély adóazonosító számának feltüntetésével - 15 napon belül bejelentést tesz a magánszemély állami adóhatóságának. A munkáltató a feltárt adókülönbözetről lehetősége szerint tájékoztatja a magánszemélyt. A bejelentés alapján az adókülönbözetet az állami adóhatóság határozattal írja elő a magánszemély terhére, illetőleg javára. A munkáltató a levonni elmulasztott adó után a munkáltatói adómegállapításra előírt határidőt követő naptól a nyilvántartásba vétel napjáig saját terhére önellenőrzési pótlékot állapít meg, melyet be kell vallania és meg kell fizetnie. A munkáltató a bejelentési, önellenőrzési pótlék megállapítási, bevallási kötelezettség teljesítésével mentesül az adólevonási kötelezettség megsértésével összefüggő jogkövetkezmények alól.

Ha a munkáltató az összesített igazolás kiállítását követően, illetőleg a kifizető a kifizetésről szóló igazolás kiállítását követően tárja fel, hogy a magánszemély adóelőlegét, adóját nem a törvényben meghatározottak szerint állapította meg és vontale, a feltárt hibát nyilvántartásba veszi és az adókülönbözlet összegéről, a kifizetés jogcíméről, valamint a kifizetésről szóló igazolás kiállításának időpontjáról az adóazonosító szám feltüntetésével 15 napon belül bejelentést tesz a magánszemély állami adóhatóságához és a magánszemélyt értesíti, kivéve, ha a magánszemély értesítési címét nem ismeri. A bejelentés alapján az adókülönbözetet az állami adóhatóság határozattal írja elő a magánszemély terhére, illetőleg javára.

Amennyiben a hiba a törvényben meghatározottnál alacsonyabb összegű adó, adóelőleg levonását eredményezte, a munkáltató (kifizető) az igazolás kiállításának napjától a nyilvántartásba vétel napjáig a levonni elmulasztott adó, adóelőleg után önellenőrzési pótlékot állapít meg, vall be, és fizet meg. A munkáltató (kifizető) a bejelentési, az önellenőrzési pótlék megállapítási és bevallási kötelezettség teljesítésével mentesül az adólevonási kötelezettség megsértésével összefüggő jogkövetkezmények alól.

Hasonló szabályok vonatkoznak a járulék levonási kötelezettség megsértése, elmulasztása esetére is.

Ezekben a speciális esetekben ugyan az adózó nem végez önellenőrzést mégis önellenőrzési pótlék fizetési kötelezettség terheli.

## **6) Az önellenőrzés elbírálása határozattal, ellenőrzés nélkül**

Az adóhatóság az önellenőrzés előterjesztésétől számított 15 napon belül - ellenőrzés lefolytatása nélkül - határozattal bírálja el az adózó önellenőrzését, ha az önellenőrzést az adózó kizárólag arra hivatkozással terjeszti elő, hogy az adókötelezettséget megállapító jogszabály alkotmányellenes vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközik. Ennek az eljárásnak csak akkor van helye, ha az adókötelezettséget megállapító jogszabály alkotmányellenességét, vagy közösségi jogrendbe ütközését az Alkotmánybíróság, illetve az Európai Közösségek Bírósága az önellenőrzés előterjesztéséig még nem állapította meg (nem hirdette ki), vagy az adózó önellenőrzése az e tárgyban hozott döntéseknek nem felel meg.

Az ellenőrzés mellőzésére azért kerülhet sor, mert az adóhatóság ebben az esetben kizárólag jogkérdésben dönt és a döntéshozatalhoz az adózó írásban előterjesztett jognyilatkozatán kívül más bizonyíték megvizsgálására nincsen szükség. Ezen eljárás elsődleges célja a közigazgatási (adóigazgatási) eljárás mielőbbi, költségkímélő lezárása és a bírói út megnyitása. Az önellenőrzést ellenőrzés lefolytatása nélkül elbíráló határozat ellen az általános szabályoknak megfelelően jogorvoslatnak (az adóigazgatási eljárásban fellebbezésnek és a jogerős másodfokú határozat ellen bírósági felülvizsgálatnak) van helye. A jogszabály közösségi jogrendbe ütközése esetén polgári peres eljárásban van lehetőség a jogkérdést előzetes döntéshozatal keretében az Európai Bíróság elé utalni, alkotmányellenességre hivatkozás esetén pedig lehetőség nyílik az alkotmányellenesség utólagos vizsgálatára az eljáró bíró indítványa alapján.

Amennyiben az Alkotmánybíróság, illetve az Európai Közösségek Bírósága az adófizetési kötelezettséget előíró jogszabály alkotmányellenességét, illetve az Európai Unió kötelező jogi aktusába ütközését a döntés kihirdetéséhez képest visszamenőleges hatállyal állapítja meg és a döntés alapján az adózónak visszatérítési igénye keletkezik, az adózó a kérelmet az Alkotmánybíróság, illetve az Európai Közösségek Bírósága döntésének kihirdetésétől számított 180 napon belül az adóhatósághoz írásban terjesztheti elő, a határidő elmulasztása miatt igazolási kérelemnek nincs helye. A kérelmet az adóhatóság határozattal utasítja el, ha a döntés kihirdetésének napjáig az adó megállapításához való jog elévült.

Az önellenőrzésre vonatkozó és a kapcsolódó jogszabályhelyek: Art. 7. §, 13. § (1) bekezdés, 28/B. §, 29. §, 30. §, 31. § (14) bekezdés, 34. §, 49-51. §, 93. §, 124/B-124/C.§., 164. §, 165. §, 168-169. §, 175. § (3) bekezdés, 1. számú melléklet I/A/6. pont.